

Kyberšikana

Kyberšikanu lze definovat jako „zneužití ICT“ zejména pak mobilních telefonů a Internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně vyvést z rovnováhy.

Řada jejích projevů může spadat do oblasti kriminálních činů. **Její nejobvyklejší projevy** představuje zasílání obtěžujících, urážejících či útočných mailů a SMS, vytváření stránek a blogů. Popřípadě může kyberšikana sloužit k posilování klasické šikany, nejčastěji prostřednictvím nahrání scény na mobilní telefon a jejího následného rozeslání známým dotyčného, popřípadě vystavení na Internetu.

Kyberšikana je anonymní, pachatel může zůstat anonymní a oběť se nikdy nemusí dozvědět, kdo ji šikanoval. Anonymita také umožňuje agresí stupňovat a dovolit si to, co by si tvář v tvář nedovolili.

Před kyberšikanou není kam utéct, protože díky rozšíření a snadné dostupnosti komunikačních technologií dostihne oběť prakticky v jakémkoli čase i na místě. Na rozdíl od opakovaných fyzických setkání stačí, když například agresor jednorázově vyvěsí na webu fotku oběti. Tu už si může kdokoli zkopírovat a šířit. Probíhá jak mezi vrstevníky, tak i napříč různými generacemi.

Rozlišujeme dva typy kyberšikany – **přímé útoky** (zprávy posílané přímo obětem) a **kyberšikanu v zastoupení** (využívání druhých pro šikanu obětí v kyberprostoru). Kyberšikana v zastoupení je mnohem nebezpečnější, protože se jí spolupachatelé (včetně dospělých) často účastní nevědomky.

Šikana může naplňovat skutkovou podstatu trestných činů (omezování osobní svobody, krádeže, ublížení na zdraví, poškozování cizí věci, vydírání, loupeže, rasově motivované skutky, znásilnění, pohlavní zneužívání).

Při registraci na Facebooku se prohlašuje a souhlasí, že ho nebudete používat, pokud je vám méně než 13 let a nebudete šikanovat, zastrašovat ani obtěžovat žádného uživatele.

10 kroků rodiče jak řešit kyberšikanu

- 1. Ujistěte se, že se vaše dítě cítí (a je) v bezpečí a zajistěte mu bezpodmínečnou podporu.** Rodiče musejí svými slovy a činy ukázat dětem, že i oni chtějí stejný konečný výsledek: že kyberšikana přestane a život už nikdy nebude tak těžký.
- 2. Důkladně vyšetřete situaci** tak, abyste plně porozuměli tomu, co se stalo, kdo byl do kyberšikany zapleten, a jak to všechno začalo. Nalezení hlavní příčiny kyberšikany vám pomůže rozhodnout se pro adekvátní řešení – ať už bylo vaše dítě obětí nebo agresorem.
- 3. Vyhněte se bezprostřednímu zákazu** přístupu na ICQ, e-mail, sociální sítě, mobil, popř. Internet jako takový. Tato strategie nejenže nevyřeší výchozí interpersonální konflikt, ale ani nesníží současné nebo budoucí případy obtěžování. Pravděpodobně také zablokuje přirozenou linii komunikace a děti, které jsou zvyklé na častý přístup k Internetu, budou klást vašemu zákazu otevřený odpor.
- 4. Pokud to uznáte za vhodné, kontaktujte** rodiče kyberagresora, nebo naplánujte schůzku s vedením školy nebo důvěryhodným učitelem, abyste věc mohli společně probrat.
- 5. V případě nutnosti kontaktujte a spolupracujte s poskytovatelem** internetové služby, mobilním operátorem nebo správcem chatovací místnosti. Společně můžete vyřešit danou záležitost, nebo odstranit nevhodný materiál.

6. **V některých případech je vhodné kontaktovat policii.** Např. tehdy, když je vyhrožováno fyzickým napadením, nebo může být spáchán trestný čin (únos, posílání erotických fotek dětí a mladistvých, apod.)

7. **Hovořte o kyberšikaně s ostatními** rodiči a místními organizacemi, abyste zvýšili jejich povědomí o tomto chování a zjistíte spolu rozsah kyberšikany mezi dětmi z vašeho okolí. Varujte ostatní rodiče, pokud se stalo vaše dítě obětí kyberšikany. Může je to vybídnout k zájmu o online zkušenosti jejich vlastních dětí.

8. **Vyvoďte tvrdé důsledky**, pokud se vaše dítě angažuje v kyberšikaně coby agresor a zvyšujte trest, pokud se toto chování opakuje a je závažné. Jedině tak vaše dítě pochopí neakceptovatelnost chování, kterým obtěžuje jiné lidi online.

9. **Spolupracujte se školou** vašeho dítěte. Jsou školeni v řešení problémů tohoto typu. Pokud cítíte, že to nikam nevede, konzultujte problém s pedagogy jiné školy.

10. **Detailně mluvte o problému se svým dítětem** a ujistěte se, že plně rozumíte rolím obou stran, motivaci a tomu, jak byla technologie zneužita. Spolupracujte se svým dítětem tak, abyste dosáhli oběma stranám vyhovujícího postupu, který bude zahrnovat nabídku jejich vstupu do řešení situace (jak by „oni“ chtěli, aby situace dopadla?).

Oběti doporučujeme, aby:

- **Neodpovídala**
- **Ukládala důkazy (screenshoty)**
- **Mluvila o tom, co se jí děje**
- **Ukončila komunikaci** - nekomunikujte s útočником, nesnažte se ho žádným způsobem odradit od jeho počínání, nevyhrožujte, nemstěte se. Cílem útočnika je vyvolat v oběti reakci, ať už je jakákoli.
- **Blokovala útočnika** - zamezte útočnikovi přístup k vašemu účtu nebo telefonnímu číslu a je-li to v dané situaci možné, i k nástroji či službě, pomocí které své útoky realizuje (kontaktujte poskytovatele služby).
- **Oznámila útok** - **poradte se s někým blízkým, vyhledejte pomoc**, svěřte se blízké osobě. Pro uchování důkazů oslovte někoho, kdo má vyšší IT gramotnost. Kontaktujte školu a specializované instituce (PPP, policii, intervenční služby specializující se na řešení kyberšikany, psychology apod.).
- **Uchovala důkazy** - vystopujte veškeré důkazy kyberšikany (SMS zprávy, e-mailové zprávy, zprávy z chatu, uložte www stránky apod.). Na základě těchto důkazů může být proti útočnikovi či útočníkům zahájeno vyšetřování.
- **Žádala konečný verdikt** - po prošetření celého případu trvejte na konečném stanovisku všech zainteresovaných institucí.

Doporučení pro rodiče

Zajistěte, aby dítě vědělo, že všechna pravidla chování při kontaktu s ostatními lidmi jsou stejná jako v reálném životě.

Ujistěte se, že vaše škola má vhodný vzdělávací program o bezpečnosti na internetu.

Učte své děti vhodnému chování na internetu. Seznamte je s pravidly používání internetu či mobilního telefonu.

Bud'te vzorem vhodného užívání moderních technologií. **Používejte filtrační** a blokační software.

Sledujte aktivity svých dětí, když jsou online. Zajímejte se o to, k čemu vaše dítě mobilní telefon či internet používá.

Všímejte si varovných znaků toho, že se děje něco neobvyklého. Jak se dítě při elektronické komunikaci chová, včetně reakcí dítěte na vaši přítomnost.

Použijte „Smlouvu o používání internetu“ viz www.kapezet.cz – Kyberšikana

Kultivujte a udržujte se svými dětmi otevřenou a upřímnou linii komunikace. Dejte dítěti najevo, že za vámi může přijít s problémem

Odkazy

www.saferinternet.cz (Informace na téma kyberšikana, ochrana osobních údajů aj.)

<http://www.bezpecne-online.cz/> (Stránky pro teenagery, rodiče a učitele s informacemi o bezpečném používání internetu, prevenci a řešení kyberšikany; výukové materiály)

<http://www.minimalizacesikany.cz/> (Praktické rady pro rodiče, učitele a děti, jak řešit šikanu a jak jí předcházet.)

<http://www.sikana.org/> (Stránky občanského sdružení Společenství proti šikaně – aktuality z oblasti, související odkazy apod.)

<http://www.e-bezpeci.cz/> (projekt zaměřený na prevenci rizikového chování na Internetu (kyberšikana, kybergrooming, kyberstalking, sociální sítě, sociální inženýrství, sexting atd.).